„ЗАСТАВА“ излази редовно: средом петком и недељом на целом табаку, а уторком, на по табака.

ЦЕНА ЈЕ
за Аустро-Угарску:
на целу годину . . . . . 14 ф. — н.
на по године . . . . . 7 ф. — н.
на четврт године . . . . . 3 ф. 50 н.
на 1 месец . . . . . 1 ф. 20 н.

За Србију
на годину 32 дин., на по године 16 дин., на четврт године 8 динара.

ЗАСТАВА.

ОРГАН СРПСКЕ НАРОДНЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ.

За ОГЛАСЕ плаћа се по 6 новч. од сваке врсте оваких ситних слова; за жиг се плаћа по 30 новч. сваки пут.

ДОПИСИ шаљу се уредништву, а претплата и огласи администрацији „ЗАСТАВЕ“

Уредништво и администрација „Заставе“ налази се у кући гђе удове Мајна, лебарска улица.

НЕПЛАЋЕНА ПИСМА не примају се.

РУКОПИСЕ не враћамо.

Поједини бројеви стају 10 новч.

БРОЈ 160. У НОВОМ САДУ У НЕДЕЉУ 18. ОКТОБРА 1892. ГОДИНА XXVII.

У ИМЕ СРЕТНОГ ПОЧЕТКА.

Одазивајући се позиву од стране одбора за руковање „Заставом“ примио сам се до згодне замене главног уредништва „Заставе“, те сам рад обележити становиште, које ће ме у делању мом руководити.

Придржавајући се правца нашег доносиће „Застава“: све важније догађаје из српског, славенског и страног света; радиће отворено, одлучно и доследно; држаће се и оне узвишене лозинке још из бујних времена омладинских, у којој се каже: „да ће омладина радити на основу истине, помоћу науке, свему свету на видику и без икакве примисли.“

Дописи о нашим обичним догађајима примаће се без засецања у заљевице личне природе, изнесавши језгро чина пред читалачку публику. Било је доста препирака а и погрешака; сами собом смо често тргали на сопственом народном телу. Тога ваља једанпут већ да нестане, имајући на уму углед јавне штампе и прави задатак српског новинарства. Нека не буде замерке дакле, ако се некоме допис или чланак не штампа, јер само они дописи и чланци, у којима се не огледа страсност, злонамерност и сумњичење, и у којима поред стварне вредности буде и достојанствен начин писања примаће се у лист; а нека места ће се по потреби изоставити или скратити, а нарочито чим се пређе на претресање лично; у кратко пресуђиваће се увек дело, а по том наравно и носилац или извршилац тога дела, судећи при том увек стварно и никада пристрасно.

Полемици се неће давати места; но ако би се поред највеће пажње која неистина увукла у лист, радо ће се уступити места у рубрици под „Припослано“ да се та неистинита вест опровргне; а код увреде личне природе ено свакоме у место „Заставе“ суда.

Само претресању општих интереса даваће се места.

Водиће се српска начелна а не само страначка или лична борба; писаће се на основу истине и правде, а пазиће се у колико се могбуде, и на правилност језика.

Лечићемо мане којих имамо доста, а неговаћемо врлине, и у то име пружам свима садруговима својим ради општег добра и бољитка пријатељски руку са жељом, да „Застава“ буде наговестилац мира и љубави.

Само тако и под тим условом могу и смем бити на челу Милетићеве „Заставе“.

Др. ЈОВАН ПАЧУ.

ИСКРЕНА РЕЧ СРБИМА.

Много је неприлика и тешких препона, које нам стоје на путу наше будућности. Подељени смо, раштркани смо. Подељене и раштркане вијају нас противници како боље знају, а оружјем, које им се свиђа да је оштрије. У Угарској морамо се борити против пропаганде туђих народности и против културе туђих народа. Срби смо — а једни хоће да будемо Мађари; други да се претопимо у Немце. Срби смо и не очајавамо кад поред развијене политичке свести, имамо и народну свест. Али противници наши политичкој свести хоће да доскачу на изборима, а народну свест просто да угуше.

Не варајмо се, почетци су ово. Најтеже је изјурити народ из сабора и општина, најтеже му је сатрти његова права, после се лакше долази до жалоснога циља. Подигли се многи против права народних и народне свести. Угасите жижак и пламена је нестало. Угасите у грудима народне омладине, свештенства и учитељства свест угасили сте и осећај? Шта ће један народ без омладине, без свештеника и учитеља, који не осећају? А шта ће им и осећај, ако немају народне свести?

У Троједници је још горе, него овамо код нас. У Троједници већ нас не признају, већ нам кажу да нас нема; а пошто и сами знају да нас има, они, душмани наши, раде на томе да нас не буде. Не нападају нам само српско име и српске обичаје, не јуришају само на српске светиње српске школе и српске учитеље . . . подигоше руке и на православље!

У Троједници римокатолицизам и унијатство раде против православља, исто као и у Далмацији, Босни и Херцеговини Како овамо тако и онамо. Овамо хоће од нас да постанемо Хрвати, онамо Босанци. Овамо пропаганде туђе вере, као онамо. Језуитизам у Загребу, језуитизам у Сарајеву.

Је ли доста и јесмо ли свршили?... А у Ст. Србији, а у Маћедонији?... Тамо су језуите заменули фанариоти, а Хрвате и остале Бугари — и слика је потпуна! Изузевши две слободне српске државе где год живимо, свуда смо, и у верском и у народносном погледу, изложени опасностима. Свуда видимо једну те исту намеру наших противника, свуда од нас траже, да напустимо нашу лепу веру православну и милу народност српску. Хтели би, на силу Бога, да нам из жила исисају српску крв, а из груди да ишчупају православну веру. А ми? Шта ми радимо? — Осећамо ли ову опасност? Видимо ли ове душмане наше?... Где су православни свештеници? Где су народни учитељи? Где ли је омладина српска?... Да ли свештеници зажижу буктиње праве вере, вере љубави и истине у прсима млађег нараштаја? Задахњују ли учитељи срца дечија духом Обилића? Бори ли се омладина у првим редовима, где јој је место?... Интелигенција! Стоји ли интелигенција увек на биљези, када би требало?... Изнимака има, има их особито међу учитељима — то признајемо. Има и свештеника и учитеља и омладинаца, који раде и који се боре — само би желели да има таквих бораца још много, много више.

У часу кад нам одасвуд прети опасност и кад се морамо борити на све стране против толиких душмана зар ми Срби, стари јунаци и мученици, не можемо с правом захтевати, да у борце Српства и православља убројимо све поједине свештенике, учитеље и многе друге остале? Али, на жалост, видимо, да неки дремају, а други тврдо спавају у немару; неки се уплашили, а неки се повукли из себичних смерова и других разлога. С поља јуришају душмани на родно нам огњиште, а поред огњишта има и домаћих, који немарно гледају на стране душмане.

И овде прекидамо. Прекидамо за то, јер нисмо ово написали, да дајемо коме укор, или да изричемо над икоме осуду. Опасности, које нам прете с поља, свакоме су јасне, као што су још јасније последице, жалосне и штетне последице, ако у својој кући не будемо своји; ако сви не стојимо на јуначкој биљези, где се бране народна права. Ми не верујемо, да има и да може бити Србина, којем ово име није мило и који не љуби Српство. Та свак' има срце у грудима! Многи греше, то стоји, али греше често не што би хтели намерно да Српству шкоде, већ што су немарни према многим српским стварима, а у одлучним часовима и плашљиви. Неки греше и с тога, што мисле да не греше — али сви ти, сви су Срби. Не презиримо се, не грдимо се. Саветујмо и исправљајмо једни друге, као права браћа, као синови једне мајке. С тога и рекосмо, да нисмо ово написали, да кога укоримо, већ да подсетимо све сталеже народа српскога, које њима, као Србима у дужност спада, да сваки по своме могућству, а и позиву свом учини колико је можно за бољитак и напредак Српства у свима гранама просвете и витештва. Будимо ми између нас Срби, љубимо се а не презиримо се; бранимо се, а међусобно не нападајмо — па верујмо и ако је много јуриша на ово мило, на ово паћеничко Српство, неће га срушити, неће му ни нашкодити — док је у Србина слоге и пожртвовања!

Реч ова из срца нам је потекла. Ми те душмане гледамо и непрестано вичемо, да се морамо борити против истих. Истина је, а ко се тој борби сме и противити? Али пре него помислимо на душмане с поља и пре него навалимо — огледајмо се ми око себе и наоколо и питајмо се: како ми стојимо? И ако стојимо зло: где је мржња сијмо љубав, где је раздор радимо на слози, а где падају погрдне речи и псовке, не престајмо лепим и братским саветима.

Само тако ми ћемо постићи оно, што желимо! =

ТРЕЋА РЕЧ.

Њег. Преузв. господину министру Калају.

Још је казао нешто г. министар, а што је казао у делегацијама не одговара оним наредбама, које он сам пише и шаље на извршење земаљској влади, или које му земаљска влада шаље на потврду. Он рече како су неистинити сви они гласови о некој „тобожњој шпијонажи“, која се у Босни развила. Камо срећа да је тако! Мање би страдало невиних, мање би се у народу ширио неморал „подмићивања“ — а мислимо, да би и земаљској влади било корисније, да се прође тога недостојнога посла, јер ако је у народу незадовољство, као што јест и ако народ има силу разлога да буде незадовољан са данашњим стањем, не помажу ту „шпијонажа“, ни све могуће протекције. Треба народ незадовољан задовољити правицом и праведном управом, треба смањити порезе у новцу и крвавоме зноју, укинути толике глобе и осуде; треба чиновницима пострићи крила — па ће народ друкче говорити и друкче мислити. „Шпијонажа“ сеје претње, претње загушују народу у грлу глас незадовољства, али тај загушени глас не пропада, он се у грудима претвара у срџбу. Но, о чему ми говоримо? О шпијонажи, кад је тамо и нема, по речима господина министра. Допустиће нам, да се осврнемо на једног владиног повереника и на једно место. Желимо се држати истине, ма да не знамо све у прсте, што се догађа по целој Босни и Херцеговини. Али кад речемо, да је шпијонажа развијена у Сарајеву, главном граду, где седе сви владини саветници и доглавници око земаљске поглавице — онда, разуме се, те шпијонаже има по целој земљи. Кад је има у Сарајеву знак је, да је влада и трпи и потпомаже, а кад у Сарајеву може да седи један господин витез Беркс — онда могу и други владини повереници и предстојници по осталим местима, да чине оно што чини и Беркс; и не само да могу, али и морају!

Између толиких случајева ми ћемо да наведемо за сада само случај дра Пачу-а. Г. делегат Ајм споменуо је у делегацијама аферу дра Пачу-а, казавши, да су једнога човека, који није ништа крив, полицијским мерама спречили у лечничкој пракси. У одговору г. министра на говор г. Ајма нисмо видили никакве рефлексије на споменуту аферу др. Пачу-а, о којој афери се, у своје време, много писало како у српским тако и у страним листовима.

Ми за сада само питамо: је ли или није истина, да н. пр. у Сарајеву на сваком ћошку виђате по једног „шпицла“? Је ли или није истина, да су се на пошти отварала писма и по чијој наредби? Је ли или није истина, да сваку и мало сумњиву особу, сваког готово странца прате детективи? Варамо ли се? Молимо одговора и онда ћемо бити у стању, да споменемо имена појединих, који морају редовно сваког дана г. Берксу поднашати тајне извештаје. На послетку, може се питати ма који Босанац, да он одговори: има ли мноштво у Босни владиних детектива и сваки ће без разлике вере одговорити, да има. Откуд то опште мишљење? Зар се може предпоставити да је цели народ клеветник? Да народ није осетио тежину ових „извештаја“ зар би се он тамо плашио и своје сени? Лако је одговорити: то није истина, али није тако лако доказати, зашто сви урођеници и сви странци говоре једно те исто, да је земља пуна детектива. Ми смо потпуно уверени да народ говори истину. Ако народ то измишља, онда мора постојати разлог томе зашто измишља, а разлог би био у овом случају тај, да он тако замишља владу, е је у стању да свако недело учини; а то је толико да народ ту владу не воли, а и за то мора бити опет врло великих разлога. У једном и другом случају — онамошњем је народу црно стање, да црње не може бити.

БУДУЋНОСТ ЈЕ НАША.

Г. Угрон, делегат, говорио је у угарским делегацијама како би требало да се у војсци уведе мађарски језик за званичан, разуме се у оним пуковнијама где су војници „угарске народности“. Г. Угрон је свој предлог бранио тиме, што се само она војска може одушевити у борби и за борбу, која се васпитава у народноме духу. То је сасвим оправдано. Г. Угрон добро каже; али у овоме случају он не погађа добро. У Угарској има и Срба, Словака, Румуна и Русина, па наравно ни ови, као војници не могу се одушевити за борбу из истих разлога из којих и Мађари. Но оставимо то на страну за сада. Ми мислимо, да осим овога разлога, постоје још многи и многи разлози, који одушевљавају свачију војску у данашњем веку.... Свакако није време, да ми, хелоти у овим питањима, о томе расправљамо. Говорићемо радије о другоме. „Berliner Tagblatt“ не одобрава предлог г. Угрона. Не чудимо се кад знамо, да је званичан језик Аустро-Угарске заједничке војске немачки. Свако воли своје и брани своје; а осим тога наша је монархија савезница „верне“ јој Немачке, па ко зна у каковом случају, ко ће узети од кога врховно заповедништво.

Не чудимо се дакле, пошто знамо разлоге, који руководе берлински лист; али се чудимо баш ономе разлогу, који он истиче, а због кога препоручује да се немачки језик очува у војсци. Он каже у мало речи: „треба потиснути „немирне“ Словене, треба им немачком културом угушити у зачетку револуционарни панславизам, а то се може постићи само тако у аустријској монархији, ако се буде ширио немачки језик потискивајући словенске“. Заиста, и ако врло неплеменита, али ипак у својој неплеменитости искрена порука; дакле, главна је циљ рушити Словене. Па нека! Али, ако је слободно приметити, а оно би смо приметили, да и ако Немци имају право што кажу, да је немачка култура од мађарске јача (кад ми ту мађарску не видимо баш ни мало јаку) у борби против Словена, ипак не стоји, да је толико јака, да не само сруши словенску културу, али ни да је спречи у даљем напредовању и развијању.

Сетимо се некојих примера. Колико и колико је година владао милитаризам у бившој војничкој крајини? Ако се тамо није ширила немачка култура и силом наметао немачки језик, није нигде. Па је ли се ишта постигло? — После толикога труда и напора виде се у неким местима само трагови немачке културе, али народ је остао онакав, какав је од увек био: српски. Узмимо Далмацију. Тамо су 300 го-

дина силом ширили талијански језик и талијанску културу, па — осим вароши, где има Талијана, који су се збиља доселили из Италије, — говори ли тамошњи народ талијански или српски? А признаће нам и Немци и Мађари, да је талијански језик слађи, милозвучнији од њихова, да је талијанска литература бар десет пута богатија од мађарске, а од немачке, ако је не надмашује никако за њом и не заостаје. — Сетимо се Босне и Херцоговине. Ево 14 година, како се и тамо протурује све, што је немачко; али народ се, у пркос томе, није ни за длаку одмакао од своје праве, српске народности. А шта све ово значи?... Значи то, да смо и ми, и у опће сви Словени, народ способан за сваки напредак; да смо народ, који има славну прошлост те према томе и све услове, да стече још славнију будућност; а у првом реду да стече услове просвете и културног развића!

Немци и Мађари сањају о неком „претапању". Чудновато! Та ето им Чеха на домаху, па ваљда виде, како се бране и напредују; ето им Срба-Лужичана, о којима и ако се каже, да су острво у силном и немачком мору, опет валови морски, ако га и запљускују, не преваљују се преко њега. Да смо народ покварен, народ без прошлости и наде у будућност, не би се чудили оној поруци из Берлина. Али кад смо имали прошлост и верујемо у будућност, те нас према томе, још не трује поквареност, — онда се чудимо, питајући сами себе: Да ли сви ти неславени знају, да и ономе народу, који хоће да културно напредује и да се развија, а у томе га (ако и без успеха) спречавају други, — питамо: да ли знају, да и томе народу дође час, кад засуче рукаве и подвикне: „Разрачунајмо се!"?

Истина, овај век није наш — немачки је, то стоји. Али он је на заходу и — лагано тоне у заборав. Што су Немци постигли и колико су напредовали, довољно им је и тешко да ће постићи што више. Сад долази нови век, са новим надама и потребама; а тај век — двадесети век биће словенски. Култура одлучује, а она највише говори за то. Виде ли Немци, да северни стриц већ склања с пута све оне мале, ситне и незнатне т. зв. галско-хунске аспирације?... Разумеју ли, да је будућност наша, словенска и верују ли, да би часови разрачунавања могли бити за њих и ужасни?!

БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА.

Сарајево, октобра.

Ви сте чули и сваки дан слушате, да има колере у Русији, Пољској, Чешкој (па ма и један случај) Немачкој, Паризу и Угарској — али да има и у Србији тога не чусмо до сада ни ми, ни ви. Па ипак видите наша влада поставила је јаке кордуне на српско-босанској граници, велећи да се она боји, да из Србије не букне колера. Још је нема, ама она се боји, а кад поставља тако јаке кордуне изгледа, као да је она баш сигурна, да ће морија доћи баш из Шапца. Да, да управо из Шапца — пошто овдашњи „понизни" листови пишу, како у Шапцу влада нечистоћа. А знате зашто? Изгледа нам, да докаже Босанцима, како се она више стара за здравље њихово, него Србија за здравље својих поданика, или да каже овдашњем српском народу, како је у Србији жалосно и наопако, кад је у Шапцу тобож такова нечистоћа — да је она сигурна, да ће отуд и доћи колера у Босну!! Новости врло мало, осим те, да нас је ових дана посетио угледни Американац Др. Вилиам Хал, те се је особито распитивао о Србима православним и био је у српској општини, као и у певачком друштву. С њиме су говорили многи угледни Срби и кад су му причали, како овдје има неких зависних бегова, који хоће да створе њеку провинцијалну „босанску" народност, слатко се насмејао.

Изјава Ст. Спахића, о којој сам вам ја већ писао узнемирила је Мехмед Бега и његове привржeнике. Чисто не могу, да вјерују како се и усудио један Мухамеданац да онако јавно у „Dubrovniku" исповједи своје Српство. А заиста важна је та исповијест, у толико важна у колико су се почели одазивати и други Мухамедовци. Али има још нешто што нам је мило. Србин Мухамедовац исповједио је своје Српство и јавно поручио Мехмед Бегу Капетановићу, да је Србин преко „Dubrovnika" а „Dubrovnik" је орган римокатоличке српске Дубровачке омладине. Заиста дивна појава, кад Србин Мухамедове вјере у органу Срба папине вјере каже гласно и јасно да је Србин и то сад у овоме земану, кад нам поручују противници Српства, да је само онај Србин, који се крсти са три прста. Побијамо их доказима, а наша браћа Срби неправославни овијем примјерима!

Само напрјед, само овако и будућност је наша! **Сарајлија.**

Поглед по свету.

— Ми смо недавно споменули, како су радници у Кармо-у, Француској, обуставили рад с тога, што је њиховом другу који је изабран за општинског начеоника обустављена радничка плата с тога, што му као начеонику није преостајало времена да ради у рудницима. Споменули смо, како је овај раднички штрајх, изазвао огорчење код свих радничких друштава у Француској и да је та ствар изазвала буру и у самој комори. Но, цела афера предана је т. з. „обраничком суду", да је свестрано проучи и изрече свој суд. Како сад јављају из Кармо-а, тај суд је признао праведни захтев радника, те је изабраноме раднику-начеонику досудио ону плату, коју је пре зарађивао, а приморао управитеље рудника, да приме натраг све оне раднике, који су обуставили рад — само је осудио четворо главних покретача овога штрајха, да не буду примљени на ново у руднике. Радници су незадовољством примили ову осуду, те су протестовали наваћајући, како се овим у начелу признаје ипак њихова кривица, кад се осуђују вође, а они неће тога — пошто говоре, да се боре за своја грађанска права; т. ј. ако једног радника они изаберу за начеоника, а овај не може да врши начеоничке дужности, ако се не остави рада којим себи зарађује хлеб — те му у том случају ускрате плату, онда, веле они, на то се смера да се запрети радницима бирати њихове људе.

— У задње време, а и сада, говорило се много о министарској кризи у Б. Пешти. Ти су гласови били довољно основани, ако се осврнемо на оне жалосне појаве у држ. сабору при расправљању Хенцијева споменика, и т. зв. црквеног питања; и док су ти гласови избијали на површину, владини листови нису никад одлучно кавали: постоји ли или не постоји криза Сад тек „Pester Lloyd" пориче све ове гласове. Одговарају му бечки листови, међу којима „W. Allg. Ztg." Он с подсмехом каже: „Цео свет је дакле спавао и сневао ружан сан, кад му се чинило, да је шеф једног кабинета доживео срамоту, какову још никад ни један министар није доживео у уставној држави". Ми напомињемо само ово из овог листа, а други говоре и нападају још горе. Напомињемо, да се види како су у Бечу љути на Мађаре, што су им врећали генерала Хенција и како између Беча и Пеште постају све више и више хладнији одношаји. Ово трвење особито озловољава државнике у Берлину. Они су разочарани, али жалосно разочарани. По писању бечких и пештанских листова веровали су, да сви народи у монархији одобравају политику тројног савеза. Говор г. Ајма разуверио их је. Веровали су, да се Беч и Пешта милују — али и у томе се ето уверише, да још постоји она стара, тако рећи хисторична мржња, од год 1848. Из Берлина заклињу и једне и друге, да се измире и изравнају несугласице, „јер само северни господар — у жива!" довикују им невесело.

РЕЗОЛУЦИЈА

СРБА БИРАЧА МОКРИНСКОГ СРЕЗА ЗА СРП. НАР.-ЦРКВ. САБОР ДОНЕСЕНА НА ЗБОРУ У МОКРИНУ ДРЖАНОМ 11. (23.) ОКТОБРА.

Како многа наређења, увршћена у предлогу саборског одбора и одбора 15-торице за српски народно-црквени устав источноправославне српске цркве, штете народно-црквену автономију и косе се са интересима српскога народа и његове цркве у земљама угарске круне, то Срби бирачи мокринског изборног среза за избор посланика на српском народном црквеном сабору у многобројно сакупљеном збору данашњем једногласно изјављују:

Да — стојећи непоколебиво на темељу чисто народне црквено-школске автономије — свечано протестују и против саме намере, да се народна црквено-школска автономија ограничи.

Даље изјављују, да су противни усвајању тог уставног нацрта, а нарочито ових његових наређења:

Да посланике свештеничког реда бирају само свештеници;

да протопресвитера бирају епархијски одсеци;

да протопресвитер не мора седити у главном месту дотичног протопресвитерата;

да се слободан избор пароха кандидацијом скучава;

да епархијска конзисторија именује и по вољи премешта сапарохе (парохијске спомоћнике);

да у црквеним скупштинама буде парох природан председник црквене скупштине;

да школу и народно учитељство ставе под туторство свештенства и да народном учитељству не обезбеђују независан положај и опстанак; те према томе желе:

Да предстојећи народно-црквени сабор ова наређења из горе споменутог устава уклони и сва стечена и законом ујамчена права народна неокрњена очува, као и да осигура себи сутицају за избор епископа.

СРПСТВО.

Из Србије. Уредник бившег напредњачког листа „Отпора" осуђен је на глобу од 60 динара. „Отпор" је говорио, како је г. председник београдске општине неких 600 динара поделио међу своје тобож партизане, а да су они били намењени другима, који су их заслужили. „Отпор" се заклињао, да он има за то доказе. Тужен и позван пред суд његов уредник, да те доказе или изнесе или одговори за клевету — но не могавши, то па наводећи како нема доказа, стао се извлачити те овако, те онако — само да он није хтео врећати. Суд га је осудио. Овом приликом ми захваљујемо судијама и препоручујемо им, да према клеветницима, ма којој странци припадали, буду строги и неумољиви. На жалост у Србији се тако размахала партијска страст, да се у јавној штампи просипају клевете на нечувен начин. Оклеветати кога, подвалити коме — то је данас онде постало у обичају и рекли би, да се то више не сматра за срамно дело, већ као неку партијску дужност. Како и колико ове клевете и подвале убијају углед српске штампе, излишно је да говоримо; а излишно је и споменути да јавна штампа једног народа, која не држи до свог угледа, убија и сам народни углед — убија му пред светом његов понос. Наша штампа није онакова као код Мађара, верујемо. Али не можемо порећи, да и наши новинари нису ударили странпутицом. Та проучимо штампу, а проучимо наш народ, па да видимо разлике. По нашим листовима рекао би човек, да се Срби само грде и псују, да су готово сви и покварени — а тамо? А тамо, Богу хвала, није тако. Српски народ није покварен колико би човек мислио читајући *српске листове*. Народ је узвишенији и не размеће се као неки новинари, који против својих личних непријатеља не знају да се боре, ако му одмах не подвале какво срамно дело. Овоме би могао доскочити народ, да клеветнике презре.

— Србија је отказала Француској трговачки уговор, који истиче у јулу 1893. год. те ће се са преговорима за нови уговор скоро почети.

— Г. министар нар. привреде изабрао је неколико стручних људи, који ће у споразуму са савезним одбором „занатлијскога удружења" дати мишљење, где и на који начин, да се још ове године установи једна занатлијска школа у Србији. — На молбу београдског женског друштва одбор београдске општине решио је, да би општина давала бесплатно дрва женској радничкој школи у Београду. — Новог српског посланика у Паризу, г. М. Ђорђевића, примио је дне 9, о. м. у нарочитој аудијенцији г. Карно, председник француске републике.

— Либерална влада увек је настојала да распусти данашњу радикалну већину у београдској општини. Покушала је за то сва могућа средства, која су јој остала без успеха. На послетку је купила потписе за неповереницу, али је и ту слабо прошла. Сад се почела прихваћати других средстава, да затвара председника и кметове. Тако су прошлог четвртка стављени под кривичну истрагу и у притвор г. М. Маринковић, председник и кметови г.г. Илић и Вељковић. Окривљени су, што су били осудили неког криумчара гаса на глобу од 700 динара, па кад је овај није могао исплатити, општина га затворила, рачунајући му по 10 динара на дан.

Из Босне и Херцеговине. Честита српска омладина у Прњавору послала нам је позив на беседу, коју ће она приредити на дан светог Саве, а за коју се већ сада спрема. Програм ове лепе а чисто српске забаве је овај; I. део: Говори Марко Антонић. На св. Саву од Змаја декламује ученица Мара Новићева. Српкиња сам од Крстића, декламује ученица Зорка Миладиновићева — и још три српске декламације; за овим ученици певају: Бранково коло, од др. Пачу-а и срп. нар. песму Мачем копљем, и Ђорђе Станковић тежак извија уз српске јавор-гусле српске народне песме. — II. део: Грађани и грађанке Прњавора представљају „Шарана" шаљиву игру од Змаја; а у III. делу следе игре и ове су: Прњаворско коло, Пркос, Сремица, Јулијанка, Немањино коло, Ердељанка, Заплет, Наталијино коло, Нишевљанка, Ђурђевка, Зајам, Србијанка, Бачванка и Устај дико, зора је. — Као што се види програм беседе је сав српски, чисто српски. Овако наша дична браћа у Босни, овако ватрена српска омладина у Прњавору, где се све окомило на Српство; овако она хоће да чува своје и да се дичи својим, а ми не би ли се могли угледати на њих? Кад ћемо ми по Срему, Банату и Бачкој почети да приређујемо чисто српске забаве? Кад ћемо се једном манути туђих песама, туђих декламација, чардаша и валцера? Заиста у овом су Срби Босанци напреднији, служе нам за углед; али се надамо, да ћемо се и ми једном освестити и српске забаве, које приређују Срби а у славу српског просветитеља и у корист српске просвете приређивати у правом истинском српском духу. Време је!

СЛОВЕНСТВО.

Из Русије. Руски министар правде поднео је државном савету нацрт закона, којим се поопштравају досадашње казнене одредбе о двобоју. По новом закону код двобоја са смртним случајем казниће се до три године робије; код двобоја код којих се никако не пролије крв могу се обе стране казнити до шест месеци робије. Даље нови закон одређује казне за сведоке и подбадаче двобоја. Важно је овде напоменути, да многи и многи француски листови одобравају ову наредбу, желећи да и француска влада предузме све могуће мере против двобоја, о којима кажу ти листови, да су „печат дивљаштва", а не некаково „прање части".

— У опште ми мало можемо веровати немачким и мађарским листовима, кад пишу о Русији. Све могуће клевете они износе против ове словенске државе; али ипак има извесних часова, кад им потпуно верујемо, а то је кад донесу и по коју вест Русији у корист. Разуме се, то они чине само у крајњој нужди, кад не могу никако да забашуре истину. Тако и сада верујемо „Pol. Corr." кад нам јавља, како је султан одговорио рускоме цару, на ноту руске владе у погледу Бугарске. Султан је изјавио, да он увек Бугарску сматра као вазалну државу, а да највећу важност полаже у пријатељство Русије. Листови, пријатељски расположени тројноме савезу необично су забринути и јавно признају, да од неког времена руска политика оријашки напредује на Балкану. Из Србије, Грчке и Румунске истиснут је уплив западних власти, а што се тиче Бугарске, она је овисна о Турској, дочим Турска јавно признаје, да она полаже највећу важност у пријатељство Русије, другим речима: да је без тога пријатељства — готова.

Из Чешке. Прошлог понедеоника свршила се је у Прагу гласовита парница, о којој је проговорила сва светска штампа колико с тога, што су у истој учествовале врло угледне и отмене личности толико и због тога, што је сам предмет овој парници врло занимљив. Млади гроф Ђуро Валдштајн након своје смрти оставио је имање од 700.000 ф. својим господарским и шумарским чиновницима. Гроф Ђуро живео је врло раскалашно. Иста његова мајка говорила је, да је на његово васпитање трошила годишње 18.000 фор., али да се ипак покварио. У осталом као да ни мајка није имала матерњег осећаја, — пошто је увек мрзила на рођеног сина. О свађи између сина и мајке, о шкандалима у њиховој породици тешко је, а и жалосно је говорити. Таквих неморалних дела, таквих шкандала ретко се кад догађа и у најпростијим породицама. Син на самрти напише опоруку и мајци за инат остави имање својим чиновницима. Мајка подигне тужбу, тврдећи, како је њезин син био слабоуман и пијаница, те како су га чиновници обманули и преварили, да напише опоруку. Државно одветништво поведе истрагу, те дође до јавне расправе — до жалосне, управо гадне расправе, на којој је мати псовала и грдила рођеног а мртвог сина, те њега мртва клела најгорим клетвама. Али све ово може нас занимати довде врло мало. Оваких расправа има често по великим престоницама, али што нас занима и чему се веселимо то је, да су се и овог пута Немци могли уверити о племенитости братског нам чешког народа. Оптуженици су били Немци, а поротници Чеси. Немачка штампа још пре расправе говорила је, како ће ове Немце и невине осудити Чеси поротници из мржње против Немаца, а љутили су се, што је један од оптужених био „тако и толико луд", да узме Чеха Др. Хрдличку за браниоца. На расправи први је од браниоца почео говорити Др. Хрдличка и тако је сјајно бранио свога штићеника, да је други бранилац Немац, бранећи оне остале оптуженике овако почео и завршио своју обрану: Тако ме занела, толико ме одушевила обрана Др. Хрдличке, да ја нећу и не могу говорити а да својим говором не смањим онај утисак, који је на вас г. г. поротници учинио говор његов." — Поротници су оптужене прогласили невиним. Сад немачка штампа хвали и др. Хрдличку и чешке поротнике, сад се још једном уверила, да јој све ове клевете и нападаји, које она кује и против Чеха и свих Словена, не служе на част; уверила се, да су Словени а нарочито Чеси племенит народ, народ, који брани своје, али бранећи своје не тера обест и тесногрудост до крајности, као што то чине противници наши против нас.

ДОПИСИ.

Т. Кањижа, 10. октобра. (Реч две пред избор пароха.) Још само за који дан, па ће и рок расписаном стечају истећи а наша општина имаће да обави избор пароха.

О важности самога чина, излишно је говорити,

кад то већ сваки члан нашег народа добро знаде, е је свештеник позван, да по примеру Спаситеља не само речју проповеда, већ и добрим примером да претходи своме духовном стаду.

Узме ли се на око још и та прилика, што се у нашем народу — на жалост — по негде налази и такових свештеника, који не само да занемарују свој свети позив, него чак — с правом се може рећи — и на саблазан служе; онда у толико пре мора наша општина приликом предстојећег избора пароха обазривија бити.

И ако је речени избор тако рећи на прагу, ипак се до данас, са изузетком једнога, још не зна, ко су нам кандидати за парохијско место, те према томе, требало би сачекати дан, када ћемо све сазнати моћи и тек тада добро размислити, коме кандидату свој глас да дамо. Јесте, тако би требало да је, али ево на жалост није тако.

Не знамо да ли је стечај и света угледао био, а радња за предпаведеног једнога кандидата већ у велико отпочета беше тиме, што му је рођак купио потписе да као бајаги моле, да буде избору пропуштен, јер зли језици веле, да речени кандидат није положио испит зрелости те нема потпуну квалификацију, коју од њега закон тражи.

Ако је у истини баш тако, онда је заиста бесмислица била купити потписе појединих чланова, јер епархијска консисторија наша, која има да прегледа молбенице свију компетената неће дозволити, да неквалификовани компетенти буду припуштени избору поред квалификованих, иначе би закон био бесмислица.

Догоди ли се, да консисторија и њега кандидује, онда се уздамо у наше скупштинаре, којима је поверио овдашњи народ управу ове црквене општине, да ће они гласати само за потпуно квалификована кандидата; јер ако учине противно, тада таким поступком не само да неће примером својим претходити (што би требало да буде) мањим сеоским општинама, него ће на против таким поступком сами себи дати сведоџбу незрелости. За то браћо чувајмо углед своје општине, јер доцније јадиковање неће нам помоћи!

Један скупштинар.

Мокрин. На Петковачу. Збор Срба бирача мокринског среза за српски нар. сабор одржан је у недељу 11. октобра у Мокрину, који је многобројно посећен био; осим Мокринчана дођоше и честити Карловчани, Беодрани, Тиса-Хиђошани и Бочарци; а и остале би општине заступљене биле, да није рђав пут у ово јесење доба.

Збор је после службе Божије у 11 сати пре подне одржан на којем је предсодавао опробан старина Урош Тешић. За мало па допрати изасланство нашег посланика г. др. Живка Богдана, којег збор поздрави са обичним живио! којег председник позове, да извешће о своме раду на сабору, овоме збору поднесе. Г. посланик узима реч и између осталог говори о раду саборског одбора и одбора петнајсторице и каже, да у одсудној седници тога одбора, којег је члан, није био услед смрти свога оца, те није могао ни своју реч подићи против т. зв. „јединственог статута". Даље вели, да он не подноси притисак као посланик нити од горе нити од доле, т. ј. нити од највише духовне власти нити од народа; а и сам је одлучно противан многим наређењима у предлогу саб. одбора и одбора 15-торице за српски нар. црквени устав српске-православне цркве, а нарочито против тога:

Да посланика свештеничког реда бирају сами свештеници;

да протопресвитера бирају епархијски одсеци;

да се слободан избор пароха кандидацијом скучава;

да протопрезвитер не мора седити у главном месту дотичног протопрезвитерата;

да епархијска конзисторија именује и по вољи премешта сапарохе;

да црквеним општинама буде природан председник парох;

на против, да се народу осигура сутицај на избор епископа;

да се народна школа и учитељство не ставља под туторство свештенства и да се учитељу обезбеди независан положај и опстанак.

Ово је у главном садржина и саме резолуције збора.

Г. посланик др. Живко Богдан добио је од збора и повереницу, но ако неби одржао обећање, онда је преломио колач са бирачима, који би му без сумње ма и накнадну неповереницу издали, јер како оно вели г. посланик: „Док један другог не преварими, дотле смо поштени."

За говором г. посланика, чита г. М. С. Васић допис преч. г. Ђорђа Влаховића, духовног посланика мокринско-врањевачког среза, у којем се извињује, да не може на овом збору присуствовати због званичних послова. — Збор решава, да се резолуција данашњег збора преч. г. посланику писмено достави, с примедбом, да ако не буде вољан на предстојећем сабору исте се резолуције придржавати, да што пре положи мандат, пошто је као члан саборског одбора два пут гласао за злогласни „јединствени статут".

Збор је текао мирно и достојанствено.

Србин.

Вести из места и са стране.

Сазив сабора. Разаслане су позивнице г. г. посланицима на срп. нар. црквен. сабору. И тако сабор ће се, без сваке сумње, састати.

Освећење споменика Јаши Игњатовићу било је у Новоме Саду у суботу 17. октобра о. г. Освећење и помен на гробу извршио је јеромонах Сергије Шакрак-Нинић и јерођакон Георгије Видицки. Приликом освећења и помена подељен је присутнима: Лаворике листак на гроб Јаши Игњатовићу од А. Сандића. При крају ове тужне свечаности говорио је Ст. Павловић о књижевним заслугама овог српског романсијера.

Колера у Новоме Саду. Кад је ова несретна зараза грабила своје жртве летос по Русији, Немачкој, Француској и осталим крајевима у Европи, ми смо се тешили надом, да до нас не ће допрети, јер ће државна власт наша употребити сва могућа средства, да нас сачува од посљедица колеричне заразе. Али по несрећи догодило се са свим нешто неочекивано. Један транспорт кожа, који је послат из Хамбурга за Пешту на једну трговачку кућу, донео је колеру у угарску престоницу. Државна власт, знајући да је тада у Хамбургу владала најјача колера, место да је наредила, да се транспорт довезених кожа одмах у истим колима натраг врати, она је допустила, да се коже истоваре и тек после осмодневног саветовања наредила је, да се коже спале, за које је платила власнику знатну своту При спаљивању морали су неки раденици прикрити који смотак кожа, те се услед тога одмах појавила колера у Пешти. Међутим путничке лађе пристајале су у Пешти и одвозиле су и довозиле путнике, међу којима били су и неки раденици, који су дошли у Тител да раде, и ту се поболе од колере. Зараза се толико почела около Тителa ширити, да су новосадски раденици Паличко Олиш, који је у Сланкамену радио и 19. т. м. поболео се овде и умро од колере, а тако исто и Мокцил Антал, који је код инжењера за реке радио, поболео се од колере, те је за времена смештен у варошку болницу где се постенено опоравља. Осим ова два случаја, није се више догодио ни један у Новоме Саду. На основу ових случајева предузела је новосадска варошка капетанија најстрожије мере, ради очувања овдашњег грађанства, те је прекинула сваки саобраћај са Сремом. Понтонски мост на Дунаву је по среди отворен, а уз дунавску обалу постављена је стража да не може нико прелазити тамо ни овамо. Ове строге мере утичу врло рђаво на трговину и промет наше пијаце. Трговци почињу очајавати због рђавих пазара, а раденици сваким даном падају у све већу оскудицу са нерада, и са страхом очекују зиму, која ће можда уништити колеру, да на њено место створи тифус, инфлуенцу или опет другу какву опасну болест, што из сиротиње произлази. Прекинути саобраћај Новога Сада још већма утиче на град Варадин, у којем станује многа војска, која се већином храни са новосадске пијаце. Наступила је сада тамо велика оскудица, килограм црна лука продаван је данас по 30 н. Јаја, живине, зеља или поврћа не може се добити ни по коју цену. Болнички лекари налазе се у великој неприлици, што не могу да добаве потребну храну за своје болеснике. Услед тога правили су кораке код генералкоманде, да се наредба о укидању саобраћаја опозове.

Ми са своје стране радо признајемо, да су строге мере у таквим приликама потребне, али опет зато „Бог чува Нови Сад". Узмимо за пример, да је колера избила у јулу или августу месецу, кад су опкопи око моста (брукшанац) онако ужасно заударали, шта би било од нас? Никакве мере не би ту помогле, док се проклета зараза не би зајазила жртвама, косећи једно за другим драгоцени живот наших милих рођака и деце. Познато нам је, да је варошка управа чинила потребне кораке код министарства, ради уништења тих непотребних опкопа (шанчева), па ево све до данас није молба та решена, а питање је хоће ли и бити кад повољно решена по нас. Питање ово од толике је важности по опћи интерес, здравље и живот овдашњег грађанства, да нас он све позива да сви потпомогнемо молбу наше варошке управе, те да путем нашег посланика на сабору потражимо лека противу отровног гнезда, у којем се леже сваки гад отровом по живот и здравље наше. Држава треба или да зарони те откопе, или баш ако их мора имати, онда нека их постави петоном (кајом) тако, да кад вода почне опадати, да се може све до капи оцедити, после чега ће имати да их од блата очисти и у чистоти одржава, па онда би могли остати опкопи. Оваки опкопи, какви су сад, у којима расте трска и где се гомила ритски муљ, који се читав месец дана испарава после сваког опадања Дунава, доводи 25 хиљада живота овдашњих грађана у опасност. И не до Бог, да колера икад избије у нашим крајевима, али ако се догоди, онда ће ти опкопи бити главни узрок нашој несрећи. Будимо опрезни за сваки случај! **Б.**

Позив на збор. Из Суботице добили смо позив на збор, којег ће држати Срби бирачи у Суботици сад у недељу 18. (30.) октобра у 11 сахати пре подне. Предмет је саветовања: да се донесе протест против „јединственог статута".

Српско акад. друштво „Зора" у Бечу јавља нам, да је на првој овогодишњој главној скупштини држаној 6. октобра о. г., изабрало за год. 1892/3 овај управни одбор: председник г. Коста М. Младеновић, мед.; потпредседник г. Димитрије Мицић, мед.; благајник г. Јордан Стајић, мед.; I. тајник г. Св. Новак, правник; II. тајник г. Слободан Рибникар, мед.; књижничар г. Д. Петровић, мед.

Босанско-херцеговачки збор. При самоме закључку листа добили смо вест из Београда, да ће се данас, у недељу, држати редовна годишња скупштина „босанско-херцеговачког удружења". О овоме удружењу ми смо тек кадкад чули да постоји, знали смо га да постоји онако из новина, ако се некад говорило о њему, али још никад и не чусмо и не видесмо никакво дело. Ми очекујемо извештај, јер смо љубопитљиви да дознамо, ради ли то удружење, према свом позиву ишта на ширењу српске мисли у запоседнутим земљама, пошто смо ми тога мишљења, да овакова друштва морају вршити свој позив, ако им је на срцу Српство оних земаља. Свакако сачекаћемо, да се из годишњег извештаја уверимо или о раду или нераду, а разуме се, волели би, да нас друштво изненади са својим радом.

„Свеучилиште у Загребу". Како јављају из Загреба, Кршњави је израдио нацрт закона о реформи правних студија на загребачком свеучилишту. Овај предлог биће један од првих предмета расправљања у троједничком сабору. Предлог је усвојио принципе, који су већ усвојени на свеучилиштима модерних културних држава.

Гледстон. Овај славни енглески књижевник, а велики европски државник ма да је превалио 80-у годину и ма да је, као председник енглеског министарства заузет силним државним пословима, ипак никада не заборавља на књигу. Ових дана држао је он на Оксфордској универзији предавање о универзијама средњега века. Дворана је била дупком пуна отмених и учених слушалаца, који су седог државника-књижевника поздравили најодушевљеније.

Ретка операција. За кратко време извршиће чувени професор Билрот у Бечу врло ретку операцију. У Клостернајбургу, посвађају се деца у игри и једна девојчица удари своју другарицу, која је била од 9 година, тако чекићем по глави, да јој провали лубању на левој страни. Услед тога наступи потрес у мозгу. Девојчицу донесу на клинику професору Билроту, који се латио посла, да сам спроведе операцију. После операције покриће разјапљено место испупченом вештачком лубањом и превући ће преко ове масу, која одговара кожи, да то место зарасте. Заиста ретка појава, која доказује, како се до данас усавршило видање рана.

Магистрат забрањује: Јављају из Истре: У Рojани постоје две школе словенска и талијанска. Али како су Рojанчани добри Словенци то они неће никако, да своју децу шаљу у талијанске школе. Ради тога, што није било деце, требало је талијанску школу затворити. Али власти су се побринуле, да отклоне ту опасност. Почели су да или повцем, или претњама упливишу на Словенце родитеље, да би децу слали у тал. школе; а кад ови одговарају да они имају њихову словенску школу, одговарају им предстојници и начелници: „власт забрањује, да у ту школу шаљете вашу децу!"

Против мађарског брашна. Чешки млинари опет су позвали чешке трговце, да набављају само чешко, а никако мађарско брашно. Они веле, да сваке године из Чешке иде у Мађарску за брашно преко 15 милиона фор., дочим су чешки трговци брашна пропали. Судећи по мађарским листовима, који се љуте на Чехе, овај позив је нашао одзива.

Редак младожења. Фрања Балог, грађанин Ђомајски у Мађарској остао је осми пут удовац и то у најбољем цвету младости од 104 године! Свежи старчић није могао да се одвикне од брачног живота, у коме је био тако сретан да сарани осам супруга већ се реши, да и по девети пут ступи у брачну свезу са једном удовицом од 40 година!

Извоз талијанских вина. Од како су се отклониле споразумом неке царинске сметње извозу јужно-талијанских вина у Аустро-Угарску, од тога је времена још јаче одскочио извоз. Сва та вина иду већином правце у обе суседне престонице — Беч и Пешту. У месецу септембру увезено је на луку у Тријесту 100,000 мет. цената и на луку у Фијуми 40,000 м. ц. И ако се је подигла велика хајка у Аустро-Угарској на талијанска вина, то она, како се види из цифара, јако продиру баш на најглавнија места. Што је за сад најважније, и што још појачава овај увоз талијанских вина, то је доскорашња беспосленост у Трсту и Фијуми, за коју је добро дошла ова трг. кампања и која је опет мало пробудила живахност ових аустро-угарских морских пристаништа.

Из уредништва. Молимо све извештаче наше (дописнике и писце разних чланака) да при писању употребе само једну страну хартије, а и та једна страна да не буде од краја до краја исписана, него да остане празнина са стране.

Кратке вести. „Voss. Ztg." дознао је, да ће пруски дефицит за идућу годину износити 80 милиона марака. — У Загребу је Бабић први српски комичар, те онамо игра на опће задовољство публике. — Руски министар наставе издао је наредбу, по којој се у школе смеју примати само деца оних странаца, који стално живе у Русији. — Идући румунски сабор у Букурешту претресаће ствар Румуна у Угарској. — Талијанска влада намерна је, да протера из Рима многе римокатоличке фраторе и попове, који се скитају без икакова занимања. Папа их мисли разаслати у разне стране света, да терају верску пропаганду. — Јавили смо да је немачки канцелар Каприви већао са савезним кнезовима о новим војним предлозима, те им преручио највећу тајну о овим преговорима. Ова препорука канцеларева наишла је на опште неодобравање. У толико немачки лист „Köln. Zeitung", дознао је за та преговарања и саопштио их — па је против истог листа Каприви подигао истрагу за — објављивање државних тајана. — У Ајачу (Италији) убио је неки тежак у сред цркве свештеника. Разлози нису познати. — Угарска делегација решила је, да се у Мађарској оснује трећа војна академија.

Културне и књижевне белешке.

Хрвати и српске народне песме. Под овим натписом читамо у „Србобрану" од 14. (26.) октобра ову кратку белешку: „Данас ће овд. (т. ј. загребачко) хрватско певачко друштво „Коло", приликом прославе своје 30-годишњице, певати између осталих песама, и срп. народне попевке под именом „наше песме" од С. Ф. Вилхара. За сад само упозорујемо наше општинство на ову белешку, а о томе ћемо у наредном броју опширније проговорити". — Кад смо прочитали ову белешку, ма да нисмо знали потанко шта је у ствари, били смо уверени, да се опет тиче какове „братске" крађе. Ни смо се зачудили, јер смо ми тим чудесима браће давно навикли. Што не могу отворено да руше нама Србима, као крсну славу и друге лепе обичаје, то нам узимају. Узимали су нам народне приповетке, име — па и српске земље! Цела њихова двадесетогодишња борба сваћа се на — то. Жалосно је то, што изгледа, као да они мисле, е им је прва и најсветија дужност, да руше Србину све, што је његово — српско. Изгледа, као да су они, јадни и невољни, дошли до жалосног а небратског уверења, да им је Србин највећи душманин, ма да Србин у њих не дира, ма да им је он рођени брат! Ни смо се дакле зачудили овој „Србобрановој" вести, да су нам наше „срп. нар. попевке" браћа Хрвати назвали „нашим". Да нам је неправо, то стоји. Ако смо браћа, за што се Хрвати стиде назвати српским оно, што је српско, а чим се ето и они диче? Неправо нам је — али смо овим неправицама научени, па нас не изненађују, не чудимо им се. Али, кад смо у „Nar. Novinama" прочитали изјаву г. Стојана Дамјановића „члана срп. пев. друштва у Загребу" онда смо се и зачудили видевши, на како жалостан, како дрзак и управо одвратан начин раде Хрвати при присвајању српских уметнина?! С тога се и прихватисмо и ми пера и нечекајући „Србобранову" примедбу, да и ми речемо коју — јер оваке појаве треба јавно а свестрано жигосати, да се једном озбиљно са српске стране стане на пут небратском шовинизму, кад, на жалост, код Хрвата нема довољно људи, задахнутих идејом братске слоге, да они подигну реч у име и Хрватства и Српства... у име Словенства!

Ево, шта је у ствари како прича г. Дамјановић у „Nar. Novinama" —: Он је пре четири месеца замолио хрв. композитора г. Вилхара, да му стави у ноте неколико српских нар. песама, које је он певао г. Вилхару, а које се певају по Србији. Г. Вилхар је прибележио те песме заједно са текстом, између којих су и: „И по гори и по доли", „Село моје убаво", „Ситан камен до камена", „Ај пало иње", „Лепо ти је у нашему Срему" „Три јабуке", „Тешко трави", „Ај у Агана" и т. д. „Све ове песме, каже г. Дамјановић г. Вилхару, певао сам Вам за то, да од најлепших направите смесу срп. нар. песама, те да исту композицију предате срп. пев. друштву у Загребу". Г. Вилхар се одазвао, те је направио композицију од седам најлепших песама. Ту композицију је збиља г. Вилхар доносио у друштво и свирао је више пута на хармониум, а на истој био је прави и истинити натпис: „Српске нар. песме удесио за мушки збор С. Вилхар". Има сведока, који су то видели и тако читали. Али после мало времена г. Вилхар променуо натпис, па у место **„српске** народне песме", написао **„наше** народне песме". Г. Дамјановић пита г. Вилхара с којим је правом то учинио? За што пита — зар их незна? Зар ми Срби нисмо на чисто, за што ово и овако раде Хрвати? С тога за што је г. Вилхар ово учинио и срп. нар. песмама затајао срп. име, ми не питамо, али осуђујемо како је он то овде учинио у оваком случају и на оваки начин? Србин му је дао српске песме, он их је за српске примио и признао — па шта ради? Брише им српско име и као несрпске, а српске песме хоће да подметне једном — српском друштву. То је оно ради чега се чудимо, и што нам је жао! Овом приликом сећамо се још једне немиле појаве. У Дубровнику неки Претнер Хрват има књижару. Док је био жив пок. Врчевић он је од њега купио „српске нар. приповетке" и за живота пишчева, штампао их под тим именом. Кад је умр'о Врчевић, шта ради Хрват Претнер? Издаје друго издање ових приповедака латиницом и место старог натписа „српске нар. песме", ставља само: „наше нар. песме".

*

Сад на крају две речи и г. Дамјановићу. Хвала му, што је овако мушки устао на обрану српског нар. блага. Хвала му, као Србину! =

* * *

„Горски Вијенац" на талијанскоме језику. Бесмртно дело овенчаног нам песника српског, генија са Ловћена, П. Петровића-Његоша, превео је г. Л. Заја на талијански језик. Превод се штампа у Италији. Лист „Revue Bimenuelle", који излази

у Александрији, почео је доносити неке одломке овога превода. Ово се наше српско дело по други пут преваћа на лепи и милозвучни талијански језик; ако се не варамо, први пут превео га је Далматинац Киудина.

Трговина.

Нови Сад, 17. (29.) октобра. Наша варош изгледа, од ово неколико дана, како нема саобраћаја са околицом и како нема никаква промета, као да је у некој свечаности, као да је сваки дан светац. Нема оног жагора од света, нема зврка кола, нема свега тога, ал нема ни — пазара. Нисмо на ово научени, па нам све смета. Како ћемо се провући до мартовског плаћања, то остављамо судбини која нас није хтела мимоићи, већ дошла у госте и незвана.

Жито и сва друга зрна су без икакве промене код нас, кад нема ни продаваца ни купаца.

*

Будимпешта, 16. (28.) октобра. Жито се умерено нудило, по куповина је слаба. Продало се свега 12.000 м. цент. Потиско жито 78·5 8 ф. 78 7 ф. 90 н. 77 7 ф. 85 новч. Банатско 78·3 7 ф. 65 н. Бечкеречко 76·4 7 ф. 65 н. Бачко 73 7 ф. 25 н. Кукурууз 4 ф. 70 н. Жито за јесен 7 фор. 38 н. за пролеће 7 ф. 71 н. Кукуруз за мај-јуни 1893. 5 ф. 02 н. Зоб за јесен 5 ф. 44 н. за пролеће 5 ф. 65 новч.

Новије вести.

Петроград. Руски листови одобравају све владине наредбе у погледу наоружања и повећања пешадије. „Инвалид“ одлучно тражи да се Русија што боље наоружа с тога, што војни предлози немачког канцелара Каприви-ја потврђују руско јавно мишљење, да државе тројнога савеза нису задахнуте духом помирљивости.

Праг. Код избора градскога заступства, који су се обавили у среду, Младочеси добили су три нова мандата. Ова победа младоческе странке у престоници ражестила је још више владине кругове. Немци намеравају послати изасланство цару, да протестују против распуста градског опћ. већа у Либерцу.

Петроград. Царица ће се на скоро кренути на пут за Кавказ, да посети свог болесног сина Ђорђа. — Све јеврејске школе прећи ће под надзор државни. — Железница Москва-Курск од 1. јануара о. г. прелази на круну.

Љубљана. Данас у недељу састају се сви словенски заступници, да се договоре, како ће се владати и шта ће радити на идућем заседању царског већа. Сви ови заступници, без разлике странака намеравају да установе клуб, у којем ће се заједнички договарати, како ће да сложно бране словенски народ и његова права од Немаца, које влада сада отворено узима у заштиту.

Софија. У среду отворено је народно собрање. У вече је био у двору принца Фердинанда банкет. Велики број посланика изјавио је Стамбулову, у поверљивом разговору, да је стање у земљи доста жалосно.

Мадрид. Поговара се, да ће одступити министри рата, финансије и грађевина.

Цариград. Султан је врло љубазно примио француског посланика и у његову почаст дао вечеру. Са Крита јављају, да је критском гувернеру пошло за руком, да умири хришћане. Свуда по острву влада мир.

✝

С болом у души и тужним срцем, јављамо сродницима, пријатељима и познаницима тужну вест, да нам се наш незаборављени и мили: муж, брат, зет и шура

ПАЈА ЦВЕТКОВИЋ

гостионичар

у најлепшем добу у 42. години живота свог, после кратког но тешког боловања 10. (22.) октобра т. г. пре подне у вечност преселио.

Тело драгог нам покојника опојано је по обредима св. православне цркве 11. (23.) октобра у 3 часа по подне, и за тим у породичну гробницу матери земљи предано.

Лака му црна земља и вечна успомена!

Уједно овим најтоплије се захваљујемо пречасном свештенству, нарочито г. Сави Цвејићу, пароху алибунарском, на пријатељском одзиву и учитељству, који нам драгог покојника лепо опојаше, хвала нека је васколиком штов. грађанству обојег пола, који нам покојника до вечне куће отпратише и нами утехе пружише.

Иланџа, 13. (15.) октобра 1892.

Ожалошћени: Катица супруга, Лазар Петровић таст, Паулина Петровић пуница, Цветко, Ђока браћа, Велимир Томин зет, Аца, Јоца, шуреви, Даница и Агница шогорице, Даница Петровић шурњава.

КЊИЖЕВНЕ ВЕСТИ.

Изишао је 42. број

„СТРАЖИЛОВА“

са овом садржином:

Песништво: Ренан. С мађарског. Од Б. Бранчића. — Ни из чега. Приповетка из Срема. Приповеда Стеван Радић. (Наставак.) — Црвена капа. Роман Јована Захарјашевића. С пољског превео Рајко. (Наставак.) — Књижевност: Алфред Тенисн. — Књижевне оцене. — Ковчежић: Књижевни прикази. Књижевне белешке. Смесице.

„Стражилово“ излази сваке недеље на читавом табаку. Цена му је на четврт године 1 ф. 25 нов. на по год. 2 ф. 50 нов. На целу год. 5 ф. — Претплата се шаље књижари Луке Јоцића у Н. Саду.

ОГЛАСИ.

Gestreifte und karrirte Seidenstoffe, Louisine — Foulards — Surah — Taffetas — Merveilleux etc. — v. 45 kr. bis fl. 3.85 per Meter versendet roben- und stückweise porto- und zollfrei die **Seiden-Fabrik G. Henneberg** (K. u. K. Hoflief.), **Zürich.** Muster umgehend. Briefe kosten 10 kr. Porto. 615

За моју шпецерајску и памучарску радњу, потребујем једног старијег и два млађа спомоћника, који српски, немачки и мађарски подпуно говоре. Ступање одма

СТЕВАН П. КРЕЦУЛ

617 1—3 у Земуну.

МЕШОВИТА ТРГОВИНА

КОСТЕ ЋОСИЋА

У ЦРЕПАЈИ

потребује млађег помоћника. Мануфактуристе имају првенство; да говори српски и мађарски и да је подпуно здрав. Ступити може одмах. 619 1—3

КАО СВАКЕ ГОДИНЕ

ТАКО И ОВЕ ИМАМ ИЗВРСНОГ

БЕРМЕТА.

ЈОСИФ ХУК

КАФАНА И РЕСТАУРАЦИЈА

„код ловачког рога“

620 1—4 (Jägerhorn.)

За моју велику гостионицу (Einkehr) у Иланци (Торонтал) потребујем вештог

ГОСТИОНИЧАРА.

Ближа извешћа код мене самог.

МИХАИЛ НИКОЛИЋ,

612 3—3 **у Иланци.**

ШПЕЦЕРАЈСКА,

ГВОЖЂАРСКА И МЕШОВИТА ТРГОВИНА

МИШЕ НИКОЛИЋА

У ИНЂИЈИ

потребује једног спомоћника спецераисту и једног гвожђарског. 611 2—2

ОД ЈЕДНЕ ЛИФЕРАЦИЈЕ

остало је још 3000 комада, велики и добри тако звани

„хусарски“ покровца за коње

који ће се по половној цени продавати. Ови врло добри, дебели и топли **КОЊСКИ ПОКРОВЦИ**, дугачки су 175 ц. м. а широки 130 ц. м. са бојадисаним шарама, и сад им је цена док их још има

1 комад 1 ф. 68 н | **1 пар 3 ф. 30 н**

Финији, за властелинства и економе, покровце у дебелим, топлим квалитету

1 ком. 2 фор. 50 н.

Даље 1000 комада изврсни, топли плетени дуготрајни

ЗИМСКИ ГРАЂАНСКИ ЈАКНА

за мушкарце у разним величинама и бојама 2 фор.

Свака порука биће брзо и тачно уз поузеће (Nachnahme) обављена. – Роба која неби одговарала примаће се натраг, а по жељи и новац ће се повратити.

„DEPÓT und DECKEN-MAGAZIN FEKETE

„zur ungarischen Krone“

Wien, V./I., Rüdigergasse 1./34. vis-à-vis dem k. k. Postamte.

574 4—10

Стечај.

Пошто је наш учитељ на друго место изабран то школски одбор Чокански расписује стечај за учитеља. Плата 350 фор. на годину, из фонда Марцибановог 10 фор. — три ланца земље на коју учитељ порезу плаћа, од великог укопа 1 фор. а од малог и парастоса 50 нов. и сламе за огрев колико треба и слободан стан. Рок стечају до 26. октобра (Митров-дан) којег дана ће се и избор обавити. Они који би ово место хтели заузети, нека пошљу своје сведоџбе на потписаног председника.

Чока via Zenta 8. октобра 1892. год.

ђура Стојанчев,

3—3 613 председник.

Сопствена израда. Сопствена израда.

ПРВА БУДИМПЕШТАНСКА

ЋУРЧИЈСКА И КРЗНАРСКА

ТВОРНИЦА.

Ferenz Schlinger

Carlsring 5 Ecke der Trommelgasse.

Препоручује своје богато сложиште ћурчијске и крзнарске робе по најјефтинијој цени.

Налози са стране извршују се поштанским поузећем; ствари које се не допадају, измениће се.

Путничке бунде . . . . . од ф. 25
Мушки капути са крзном постављени „ ф. 10
Бунде за госпође . . . . . „ ф. 10
Муфова . . . . . „ ф. 1
Боа . . . . . „ ф. 3
Огрљака (Krägen) . . . . . „ ф. 1
} па на више.

Мушки и женски капа, путнички врећа за ноге, ловачког украса и све у ову струку спадајуће ствари у лепој изради и најумеренијој цени.

Бунде и зимне хаљине примају се на сачување по врло јефтиној цени. 599 4-16

ПРЕПАРАТИ ЗА ОПОРАВЉАЊЕ

ГЛАВНОГ ШТАБНОГ ЛЕКАРА

ДР. МИЛЕРА

зготовљени по лечничком пропису и са добрим успехом употребљено и препоручено за лечење против **слабости у старијих и млађих, тајних болести, нервног растројства, болова у кичменој мождини, дрхтавице у рукама и ногама.** Ови препарати за опорављање дају телу пређашњу млађу живост и гипкост. Особито је добро и окрепљавајуће средство **против живчане слабости и импотенције.** — Цена је са тачним лекарским упуством 3 ф. 10 н. а поштом за 25 н. више. — Прави препарати добијају се само у **St. Georgs-Apotheke, Wien, V., Wimmergasse 33.** — камо се и писмене поруке упућују. 578 3—10

Ко жели дневно да заслужи 5—10 фор. без икаква капитала и своје личне оштете; на лозовима и државним папирима нека се обрати на

J. DANNEBERG,

594 2—6 **Wien I. Kumplg. 7.**

ЗЛАТНА МЕДАЉА СВЕТСКЕ ИЗЛОЖБЕ У ПАРИЗУ 1889.

598 46

Почасна диплома Загреб. **1891.** Златна колајна Темишвар.

КВИЗДОВ

RESTITUTIONSFLUID

вода за прање коња, цена 1 боце ф. 1.40

Већ од 30 година у дворским и у другим великим војничким и цивилним шталама употребљује се за оснажење и опорављање после великих штрапаца, код угњуća, код укочености итд. Ово средство ванредно утиче и од велике је користи за коње који се прежу.

Ваља пазити на горенаведену штитну марку, а треба изрично искати

Квиздов Restitutionsfluid.

Може се добити и у лекарницама.

16 ГЛАВНО СТОВАРИШТЕ

Franz Joh. Kwizda,

k. u. k. österr. u. kön. rumän Hoflieferant, Kreisapotheker **Korneuburg bei Wien.**

ГАВРА НЕЦКОВ

НАЈВЕЋА ЋУРЧИЈСКА РАДЊА У НОВОМ САДУ,

КОД „ЗЛАТНОГ ТИГРА“ ЋУРЧИЈСКА УЛИЦА БРОЈ 16. У СОПСТВЕНОЈ КУЋИ.

Препоручује поштованој публици свој сопствени производ

ПУТНИЧКИХ БУНДИ

КОЖОМ ПОСТАВЉЕНИ ЧИЗАМА, ВРЕЋА ЗА НОГЕ (FUSS-SACK), МУШКИ КАПУТА, ЖЕНСКИ ЋУРКОВА, мушки и женски капа најновијег фазона, као и сваковрсних муфова, мушких и женских крогнова и боара.

ВЕЛИКО СТОВАРИШТЕ РАЗНИХ КОЖА

за мушке као и женске крогнове, за постављање мушких и женских хаљина, разних первазова и т. д.

Прима све горенаведене ствари на оправку, као и преко лета на чување

614 СВЕ ПО НАЈУМЕРЕНИЈОЈ ЦЕНИ. 2-4

КОМИСИОНСКА РАДЊА ЗА МАРВУ

J. КЕГЛИЋ И БАУМАН

БЕЧ, СТ. МАРКС.

Писарна: III. Hauptstrasse 155.

АДРЕСА ЗА БРЗОЈАВЕ:

КЕГЛИЋ БАУМАН, БЕЧ, СТ. МАРКС.

АДРЕСА ЗА МАРВЕНЕ ПОШИЉКЕ:

КЕГЛИЋ БАУМАН, БЕЧ, СТ. МАРКС.

ПРЕПОРУЧУЈЕ СЕ ЗА КОМИСИОНСКО ПРОДАВАЊЕ СВИЊА НА БЕЧКОМ ЦЕНТРАЛНОМ ВАШАРУ ЗА МАРВУ.

603 4—24

Онима који пуше цигарете, нека је препоручена на гласу **хартија за цигарете** са марком

Les Dernières Cartouches

творнице **Braunstein Fréres, у Паризу 65. Boulevard Exelmans.**

Овај производ је славље на пољу индустрије хартије и узор хартија за цигарете.

Једно творничко сложеште наше фирме за продавање хартије за цигарете као и готових завоја за цигарете налази се у Бечу, I., Schottenring, 25.

Наше праве француске хартије за цигарете „Les Dernières Cartouches“ од које сваки картон носи фирму Braunstein Fréres, као и готових завоја за цигарете може се

189 добити у Новоме Саду код гг. **Н. Димовића** и Ем. Дицгена и сина. 14-25

Властник: Славко Свет. Милетић. Главни уредник: др. Јован Пачу. Одговорни уредник: Ђорђе Бакаловић. Српска штампарија дра Свет. Милетића у Н. Саду.